

Sygn. akt I ACz 1081/18

POSTANOWIENIE

Dnia 11 października 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Tomasz Ślęzak (spr.)

Sędziowie: SA Mieczysław Brzdąk

SO del. Tomasz Tatarczyk

po rozpoznaniu w dniu 11 października 2018 r. w Katowicach

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku J. J.

przy udziale T. N.

o wydanie orzeczenia w trybie art. 111 § 1 Kodeksu wyborczego

na skutek zażaleń wnioskodawcy i uczestnika postępowania

na postanowienie Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 9 października 2018 r., sygn. akt I Ns 261/18

postanawia:

1) oddalić oba zażalenia,

2) ustalić, że każdy z uczestników postępowania ponosi koszty postępowania zażaleniowego związane ze swym udziałem w sprawie.

SSO Tomasz Tatarczyk SSA Tomasz Ślęzak SSA Mieczysław Brzdąk

Sygn. akt I ACz 1081/18

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 9 października 2018 r. Sąd Okręgowy w K. zakazał uczestnikowi postępowania T. N. rozpowszechniania nieprawdziwych informacji, iż obecnie B. zadłużony jest na blisko 27 milionów złotych, na każde gospodarstwo domowe w B. przypada ponad 5 000 zł długu (pkt 1); nakazał uczestnikowi, aby zamieścił na swoim profilu użytkownika na portalu społecznościowym F. (T. K. na burmistrza B.) w terminie 12 godzin od uprawomocnienia się orzeczenia, informację o treści: „Oświadczam, że nieprawdziwa jest rozpowszechniona przeze mnie informacja o tym, że obecnie B. zadłużony jest na blisko 27 milionów złotych - na każde gospodarstwo domowe w B. przypada ponad 5000 zł długu” (pkt 2), dalej zakazał uczestnikowi rozpowszechniania nieprawdziwej i wprowadzającej wyborców w błąd informacji dotyczącej zamieszonej w ulotce wyborczej T. N. instrukcji głosowania w wyborach samorządowych 2018 o następującym brzmieniu: „Jeżeli chcecie Państwo wybrać na burmistrza B. T. N.. Proszę postawić znak X w „okienku” przy jego imieniu i nazwisku na karcie do głosowania. Proszę pamiętać, że w wyborach na burmistrza można poprzeć tylko jednego kandydata, jeżeli ktoś zaznaczy X przy innym nazwisku na karcie wyborczej burmistrza B., karta zostanie uznana za nieważną” (pkt 3), a

w końcu nakazał uczestnikowi, aby zamieścił na swoim profilu użytkownika na portalu społecznościowym F. (T. K. na burmistrza B.) w terminie 12 godzin od uprawomocnienia się orzeczenia, informacji o treści: „Oświadczam, iż nieprawdziwe i wprowadzające w błąd są rozpowszechniane przeze mnie informacje dotyczące instrukcji głosowania w wyborach samorządowych 2018. Nieprawdą jest, iż jeśli wyborca postawi znak X w innym okienku, niż okienko, obok którego jest moje imię i nazwisko, to wówczas głos będzie nieważny. Prawidłowy sposób głosowania, zgodny z oficjalną informacją Państwowej Komisji Wyborczej w wyborach wójtów, burmistrzów i prezydentów miast, jest następujący: Głosować można tylko na jednego kandydata, stawiając znak (...) (co najmniej dwie linie przecinające się w obrębie kratki) na karcie do głosowania w kratce z lewej strony obok nazwiska kandydata, na którego głos wyborca ma zamiar oddać. Przyczyną nieważności głosu jest: postawienie znaku (...) w kratce przy nazwisku więcej niż jednego kandydata, niepostawienie znaku (...) w żadnej kratce, postawienie znaku (...) w kratce wyłącznie przy nazwisku kandydata skreślonego przez gminną komisję wyborczą." (pkt 4). Sąd Okręgowy oddalił żądania wniosku w pozostałym zakresie ustalając, że każdy z uczestników postępowania ponosi koszty postępowania związane z jego udziałem w sprawie.

Zaskarżone orzeczenie zapadło po ustaleniu przez Sąd I instancji, że K. G. (1) jest aktualnie Burmistrzem Gminy B. oraz kandydatem w wyborach do Rady Miasta B. z ramienia Komitetu Wyborczego Wyborców K. G. (1). Uczestnik postępowania T. N. jest kandydatem na stanowisko burmistrza Miasta B.

z ramienia Komitetu Wyborczego Wyborców T. N., zarejestrowanego postanowieniem Komisarza Wyborczego w K. z dnia 21 sierpnia 2018 r. pod pozycją (...) oraz kandydatem na radnego do Rady Miasta B.. Postanowieniem z dnia 22 sierpnia 2018 r. Komisarz Wyborczy w K. przyjął zawiadomienie o utworzeniu komitetu wyborczego pod nazwą KOMITET WYBORCZY WYBORCÓW K. G. (2) w celu zgłaszania kandydatów na radnych w wyborach organów jednostek samorządu terytorialnego zarządzonych na dzień 21 października 2018 r. Pełnomocnikiem wyborczym komitetu jest J. J.. Szczegółowe informacje o T. N. jako kandydacie na burmistrza i radnego Miasta B. oraz jego programie wyborczym zamieszczone zostały w gazetce wyborczej oraz na stronie (...) Na swojej stronie oraz w gazetce wyborczej uczestnik zamieścił informację, że B. jest obecnie zadłużony na blisko 30 mln złotych – na każde gospodarstwo domowe w B. przypada ponad 5 000 zł długu. Nadto przedstawił instrukcje głosowania w wyborach samorządowych 2018. Zdaniem Przewodniczącego Rady Miejskiej w B. M. N., który także kandyduje na radnego z komitetu wyborczego K. G. (1), instrukcja głosowania, którą otrzymał w skrzynce pocztowej, wprowadza wyborców w błąd, albowiem jej treść sugeruje, że jeżeli potencjalny wyborca zagłosuje na innego kandydata niż T. N., to głos ten będzie nieważny. Podobnie w jego ocenie zrozumieli instrukcję członkowie jego rodziny, przyjaciele, mieszkańcy B.. Radny Miasta B. S. F., który obecnie także kandyduje na radnego w mieście B. z listy (...) zeznał, iż treść instrukcji głosowania nie jest fair play w stosunku do innych kandydatów - jego zdaniem z treści instrukcji wynika, że jeżeli postawi się znak „X” przy innym kandydacie niż T. N. to oddany głos będzie nieważny. K. na Burmistrza Miasta B. B. P. zeznał, że także zapoznał się

z treścią ulotki i instrukcją głosowania. Zrozumiał instrukcję w ten sposób, że jeśli chce zagłosować na T. N. to ma postawić znak „X” przy jego nazwisku. Druga część instrukcji oznacza tyle, że jak postawi się dwa „X” na karcie, to głos będzie nieważny. Świadek nie miał wątpliwości co do treści instrukcji, wątpliwości jego zdaniem nie mieli także mieszkańcy, z którymi miał styczność podczas spotkań wyborczych oraz wizyt w domach mieszkańców B.. Mieszkańcy pokazywali mu gazetkę wyborczą T. N. i mówili, że kandydat ten chce, by głosowali na niego stawiając znak „X” przy jego nazwisku. (...) i M. H., otrzymali gazetkę wyborczą uczestnika T. N. w skrzynce pocztowej. Ich zdaniem instrukcja jest tak sformułowana tak, by ukazać jak kandydat na burmistrza w osobie T. N. ma zostać wybrany w wyniku głosowania. Jest tam też ostrzeżenie, że postawienie znaku „X” przy innym nazwisku spowoduje nieważność głosu. Podstawową zasadą jest, że tylko jeden znak jest ważny na karcie do głosowania. Zdaniem świadków powyższa instrukcja głosowania jest ofertą wyborczą i nie trzeba z niej korzystać.

Sąd Okręgowy ustalił ponadto, że z zestawienia obrotów i sald księgi głównej Gminy B. za okres od stycznia 2018 do października 2018 r. wynika, że kwota zadłużenia wynosi 7 260 000 zł z tytułu spłaty kredytów, kwota 1 822 921,40 zł stanowi kwotę zadłużenia z tytułu spłaty pożyczek, a kwota 8 000 000 zł z tytułu zakupu obligacji. Uchwałą nr (...) Rady Miejskiej w B. z dnia 30 sierpnia 2018 r. w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Miasta B. na lata

2018 - 2025, uchwalono zmiany do uchwały nr (...) z dnia 28 grudnia 2017 r. Z treści załączników do uchwały wynika, że prognozowane zadłużenie gminy B. na dzień 31 grudnia 2018 r. może wynosić 26 076 054,60 zł.

Zaprezentowany stan faktyczny Sąd I instancji ustalił na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego w postaci dokumentów, których treści uczestnicy nie kwestionowali oraz zeznań świadków, które zasadniczo ocenił jako wiarygodne. Jak wskazał Sąd Okręgowy, jeśli chodzi o wysokości zadłużenia miasta B., miarodajnymi były przede wszystkim dowody z dokumentów, zaś zeznania świadków S. K. i D. P. jedynie potwierdzały dane zawarte w dokumentacji księgowej i wyjaśniały sposób planowania i uchwalania budżetu oraz zadłużenia miasta. Pozostali świadkowie składali zeznania na okoliczność treści instrukcji do głosowania i zeznaniom tym - w przekonaniu Sądu I instancji, należało dać co do zasady wiarę, albowiem stanowiły subiektywne odczucia świadków co do treści instrukcji i opisywały rozumienie tekstu instrukcji.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd I instancji doszedł do przekonania o częściowej zasadności wniosku. W pierwszej kolejności Sąd ten odniósł się do zarzutów formalnych wyartykułowanych przez pełnomocnika uczestnika postępowania, a mianowicie treści pełnomocnictwa dołączonego do wniosku. W ocenie Sądu Okręgowego, dokument ten nie budził wątpliwości i był sformułowany w sposób prawidłowy - w jego treści określony został przedmiot postępowania, mocodawca J. J., pełnomocnik komitetu wyborczego KWW K. G. (1), był pod nim podpisany zarówno czytelnie, jak i parafą, co oznacza, że pełnomocnictwo zostało udzielone w sposób prawidłowy.

Przechodząc do analizy warstwy merytorycznej złożonego wniosku Sąd I instancji, systematyzując poczynione rozważania wyjaśnił, że przepis art. 111 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. - Kodeks wyborczy (Dz. U. Nr 21 poz. 112 ze zm.) jest szczególnym instrumentem prawnym służącym do ochrony dóbr osobistych kandydatów w trakcie trwania kampanii wyborczej przed wszelkimi formami agitacji, które zawierają nieprawdziwe informacje. By móc skorzystać z ochrony przewidzianej w powyższej normie prawnej, nieprawdziwa informacja na temat kandydata musi się znaleźć w materiale wyborczym, tj. stanowić formę agitacji w okresie kampanii wyborczej. Tymi materiałami mogą być w szczególności wszelkie napisy, informacje, komunikaty, apele, wszystkie tego rodzaju wypowiedzi, które mają charakter agitacji wyborczej, a więc są umieszczane z uwagi na trwającą kampanię wyborczą i pozostają w związku z aktem wyboru czy też umieszczane są w celu wpływu na wynik głosowania.

Sąd Okręgowy uznał, że uczestnik podał nieprawdziwe informacje o wysokości zadłużenia miasta B. i w swojej instrukcji zawarł także nieprawdziwe informacje, które mogą w istotny sposób dyskredytować innych kandydatów na burmistrza miasta B. poprzez wywołanie uzasadnionego błędu, że zagłosowanie na innego kandydata niż uczestnik (tj. postawienie znaku „X” przy innym nazwisku), skutkować będzie oddaniem nieważnego głosu. Z tych względów Sąd I instancji uwzględnił wniosek w zakresie nieprawdziwej informacji o zadłużeniu Miasta B. oraz informacji dotyczącej sposobu głosowania na kandydata na burmistrza.

Sąd Okręgowy, nie znalazł podstaw do umieszczenia ogłoszenia w Dzienniku Zachodnim, skoro treści zawierające „informacje nieprawdziwe” nie zostały ujawnione w tej gazecie, której zasięg jest większy niż ulotki wyborczej oraz informacji na portalu społecznościowym. Skoro zaś wnioskodawca nie wskazał we wniosku, by oświadczenie uczestnika postępowania zostało zamieszczone w gazetce wyborczej, brak było podstaw do orzekania ponad żądanie wniosku. Ponadto w ocenie Sądu I instancji jako zbyt daleko idące należało uznać roszczenie nakazania uczestnikowi wpłacenia kwoty 2 000 zł na rzecz wskazanej organizacji pożytku publicznego. Zastosowane sposoby ochrony, orzeczone w zaskarżonym postanowieniu, są adekwatne do dokonanego naruszenia oraz stanowią należyte środki jego naprawienia. Z tych przyczyn, dalej idące żądania wniosku, Sąd Okręgowy oddalił, o kosztach postępowania orzekając na podstawie art. 520 § 1 k.p.c. Wyjaśnił, że choć interesy uczestników były w niniejszym postępowaniu sprzeczne, to wnioskodawca utrzymał się ze swoim żądaniem w części.

Zażalenie na to postanowienie wnieśli zarówno wnioskodawca jak i uczestnik postępowania.

Wnioskodawca, zaskarżając wydane orzeczenie w części oddalającej wniosek o nakazanie uczestnikowi postępowania T. N. wpłacenia kwoty 2 000 zł na rzecz Stowarzyszenia Ochotniczej Straży Pożarnej w B. oraz orzekającej o kosztach

postępowania, domagał się zmiany postanowienia w zaskarżonej części poprzez nakazanie uczestnikowi wpłacenia kwoty 2 000 zł na rzecz wskazanego przez wnioskodawcę stowarzyszenia oraz zasądzenia na swoją rzecz kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje. Zapadłemu rozstrzygnięciu skarżący zarzucił naruszenie przepisu art. 111 § 1 pkt 6 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. - Kodeks wyborczy, poprzez niewłaściwe zastosowanie i oddalenie wniosku w zakresie nakazania uczestnikowi wpłacenia kwoty 2 000 zł na rzecz stowarzyszenia oraz naruszenie przepisu art. 520 § 2 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie w sytuacji, gdy interesy uczestników niniejszego postępowania były sprzeczne, a wnioskodawca utrzymał się ze swoim żądaniem w przeważającej części.

Uczestnik postępowania zaskarżył postanowienie w części, w punktach 1. - 4. W pierwszej kolejności postanowieniu temu zarzucił naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny dowodów polegającej na przyjęciu, że:

- „uczestnik w sposób aktywny używa swojego konta na portalu społecznościowym F. i zamieszcza tam informacje i materiały oraz wypowiedzi, które mają charakter agitacji wyborczej, gdyż przedstawia nieprawidłowości w działaniu dotychczasowych reprezentantów miasta, tj. aktualnego burmistrza Miasta B., a mianowicie w zakresie określenia obecnego zadłużenia miasta B. na kwotę blisko 30 milionów złotych”, podczas gdy ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego nie wynika, by uczestnik umieścił na swoim profilu w tym portalu społecznościowym jakąkolwiek informację odnoszącą się do obecnego burmistrza lub obecnych radnych miejskich, a już w szczególności odnoszącą się do nieprawidłowości w działaniu burmistrza lub innych „reprezentantów” miasta w zakresie zadłużenia miasta,

- zadłużenie miasta wynikające z uchwały nr (...) Rady Miejskiej w B. z dnia 30 sierpnia 2018 r. w sprawie zmian w Wieloletniej Prognozie Finansowej Miasta B. na lata 2018 - 2025 (dostępnej w (...)) jest jedynie prognozowym zadłużeniem, podczas gdy jest ono realne i odzwierciedla obecną sytuację finansową miasta B.,

- obecne zadłużenie miasta B. nie odpowiada temu wskazanemu w opisaney wyżej uchwale, podczas gdy zadłużenie to w przypadku jednostki samorządu terytorialnego zawsze musi być odnoszone do treści tejże uchwały i stanowi zadłużenie w danym roku na dzień 31 grudnia tego roku, nie zaś jak przyjął Sąd Okręgowy - aktualne zadłużenie wynikające z zestawienia obrotów i sald księgi głównej gminy B.,

- uczestnik posługując się stwierdzeniem „obecne” zadłużenie miasta rozumiał przez to aktualne zadłużenie na dany dzień, podczas gdy nie wynika to z materiału dowodowego, uczestnik nigdy nie posługiwał się stwierdzeniem „aktualne zadłużenie”, a swoje wypowiedzi opierał na treści aktualnej uchwały w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Miasta B. na lata 2018 - 2025, publicznie dostępnej w (...) Urzędu Miejskiego w B.,

- zeznania świadków były jedynie ich subiektywnymi odczuciami oraz że świadkowie M. H. i J. D. są zaangażowani pośrednio lub bezpośrednio w przebieg kampanii wyborczej, podczas gdy ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika, że zarówno M. H. jak i J. D. nie są w żadnym stopniu zaangażowani w przebieg kampanii wyborczej,

- treść instrukcji głosowania w wyborach samorządowych zamieszczona na ulotce KWW T. N. jest nieprawdziwa i wprowadza wyborców w błąd, podczas gdy z zeznań świadków M. H., J. D. i B. P., którym Sąd Okręgowy dał wiarę wynikało, że instrukcja nie wprowadza ich – jako przeciętnych wyborców, w błąd,

- wiarygodne są zeznania świadków M. N. i S. F., podczas gdy są to kandydaci do rady miejskiej w wyborach, M. N. kandyduje z KWW K. G. (1), a S. F. jest obecnie radnym z tego samego komitetu, wobec czego świadkowie ci są bezpośrednio zainteresowani wynikiem niniejszego postępowania,

- dla przeciętnego wyborcy treść instrukcji głosowania zawiera informację nieprawdziwą, podczas gdy ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika, że treść instrukcji głosowania przez przeciętnego wyborcę

była prawidłowo zrozumiana, a o nieprawidłowym zrozumieniu treści zeznali jedynie kontrkandydaci w wyborach, tj. M. N. i S. F., co musi wpływać na obniżenie waloru dowodowego tych zeznań.

Uczestnik zarzucił także naruszenie prawa materialnego art. 226 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych poprzez jego błędną wykładnię i nieuzasadnione niezastosowanie polegające na przyjęciu, że kwota długu wynikająca z załącznika nr 1 do uchwały w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Miasta B. na lata 2018 – 2025, jest tylko prognozą i nie jest realistyczna, a przez to nie może stanowić podstawy twierdzeń o obecnym zadłużeniu miasta B., a ponadto, że posłużenie się przez uczestnika kwotą długu wynikającą z tej prognozy było nierzetelne; oraz naruszenie art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej poprzez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że uczestnik winien był „zaciągnąć rzetelnej informacji w zakresie obecnego zadłużenia miasta”, podczas gdy nie mógł skutecznie złożyć wniosku o udostępnienie takiej informacji skoro została ona opublikowana w (...) Urzędzie Miejskiego, wniosek o udostępnienie zestawienia obrotów i sald księgi głównej Gminy B., jako wniosek o udostępnienie dokumentu, który gmina musiałaby sporządzić i którym nie dysponuje na chwilę złożenia wniosku, dotyczy informacji przetworzonej, której udostępnienie wymaga uzasadnienia w postaci szczególnie istotnego interesu publicznego, którego uczestnik wykazać nie mógł.

Uczestnik zarzucił także błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że: uczestnik jest odpowiedzialny za treść ulotki wyborczej, w której zamieszczona została instrukcja głosowania, podczas gdy z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie wynika, że pochodzi ona od KWW T. N., a nie od niego samego, a także że uczestnik nie jest podpisany jako autor pod tekstem instrukcji głosowania zamieszczonej w ulotce; uczestnik informował w swoich materiałach wyborczych, że „jeśli wyborca postawi znak X w innym okienku niż okienko, obok którego jest jego imię i nazwisko, to wówczas głos będzie nieważny (pkt 4 postanowienia), podczas gdy ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego nie wynika, żeby taka informacja znalazła się w instrukcji głosowania zamieszczonej w ulotce wyborczej, a ponadto ulotka wyborcza jest materiałem wyborczym KWW T. N., nie zaś samego uczestnika; K. G. (1) jest aktualnie burmistrzem gminy B. oraz kandydatem w wyborach do Rady Miasta B. z ramienia (...), podczas gdy ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika, że K. G. (1) nie jest kandydatem do Rady Miasta B..

W świetle tak sformułowanych zarzutów uczestników wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez oddalenie wniosku w całości, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania, a także zasądzenie od KWW K. G. (1) na rzecz T. N. kosztów postępowania.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje.

Zażalenia uczestników postępowania nie zasługują na uwzględnienie.

Odnosząc się do zażalenia uczestnika T. N. należy w pierwszej kolejności rozważyć zarzuty naruszenia przepisów postępowania i błędów w ustaleniach faktycznych poczynionych przez Sąd Okręgowy, te ustalenia bowiem determinują, będąc istotą rozstrzygnięcia, ocenę prawdziwości informacji zawartych w materiałach wyborczych uczestnika w zakresie zakwestionowanym przez wnioskodawcę i uznanym przez Sąd pierwszej instancji. Sąd ten ustalił, że szczegółowe informacje o uczestniku postępowania T. N. jako kandydacie na burmistrza i radnego Miasta B. oraz jego programie wyborczym zamieszczone zostały w gazecie wyborczej oraz na stronie(...) Na swojej stronie oraz w gazecie wyborczej uczestnik zamieścił informację, że B. jest obecnie zadłużony na blisko 30 mln złotych - na każde gospodarstwo domowe w B. przypada ponad 5000 zł długu. Nadto przedstawił instrukcje głosowania w wyborach samorządowych 2018 r. Treść tego, znajdującego się w aktach sprawy materiału wyborczego jest następująca : „Jeżeli chcecie Państwo wybrać na burmistrza B. T. N.. Proszę postawić znak X w „okienku” przy jego imieniu i nazwisku na karcie do głosowania. Proszę pamiętać, że w wyborach na burmistrza można poprzeć tylko jednego kandydata, jeżeli ktoś zaznaczy X przy innym nazwisku na karcie wyborczej burmistrza B., karta zostanie uznana za nieważną”.

Przedstawione istotne ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd Okręgowy są prawidłowe. Takiej treści informacje zostały zamieszczone w materiałach wyborczych uczestnika postępowania. Kluczowym natomiast zagadnieniem

jest ocena ich treści pod kątem przesłanek warunkujących ochronę dóbr osobistych kandydata w wyborach samorządowych. Wynikają one z art. 111 § 1 kodeksu wyborczego który stanowi, że jeżeli rozpowszechniane, w tym również w prasie w rozumieniu ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. - Prawo prasowe (Dz. U. poz. 24, z późn. zm.), materiały wyborcze, w szczególności plakaty, ulotki i hasła, a także wypowiedzi lub inne formy prowadzonej agitacji wyborczej, zawierają informacje nieprawdziwe, kandydat lub pełnomocnik wyborczy zainteresowanego komitetu wyborczego ma prawo wnieść do sądu okręgowego wnioski o wydanie orzeczenia: zakazu rozpowszechniania takich informacji; przepadku materiałów wyborczych zawierających takie informacje; nakazania sprostowania takich informacji; nakazania publikacji odpowiedzi na stwierdzenia naruszające dobra osobiste; nakazania przeproszenia osoby, której dobra osobiste zostały naruszone; nakazania uczestnikowi postępowania wpłacenia kwoty do 100 000 złotych na rzecz organizacji pożytku publicznego.

Jak wynika z zacytowanego przepisu kodeksu wyborczego ta ocena dokonywana jest przez pryzmat prawdziwości materiałów wyborczych. W tym zakresie należy zgodzić się z Sądem Okręgowym, że uczestnik w sposób aktywny używa swojego konta na portalu społecznościowym F. i zamieszcza tam informacje i materiały oraz wypowiedzi, które mają charakter agitacji wyborczej, gdyż przedstawia nieprawidłowości w działaniu dotychczasowych reprezentantów miasta, tj. aktualnego burmistrza Miasta B., a mianowicie w zakresie określenia obecnego zadłużenia miasta B. na kwotę blisko 30 milionów złotych. Powyższa informacja jest nieprawdziwa albowiem z dokumentacji księgowej Gminy B. wynika, że obecne zadłużenie to 17.082.921,40 zł. Faktem jest, że prognozowane zadłużenie miasta to kwota 26.076.054,60 zł jednak nie jest to równoznaczne z „obecnym” zadłużeniem miasta. Jeżeli kandydat na burmistrza Miasta B. chce prowadzić uczciwą i nie dyskredytującą innych kandydatów, w tym obecnego burmistrza, kampanię wyborczą winien był zaciągnąć rzetelnej informacji w zakresie „obecnego” zadłużenia miasta i taką też informację zamieścić w swoich materiałach wyborczych. Jeśli zaś uczestnik postępowania chciał posłużyć się kwotą prognozowanego zadłużenia, winien był w swoim materiale dookreślić, że nie jest to „obecne” zadłużenie, a „prognozowane na koniec 2018 roku”.

Z kolei odnosząc się do treści „instrukcji głosowania w wyborach samorządowych 2018” a umieszczonej na stronie 11 gazetki wyborczej uczestnika T. N. Sąd Okręgowy uznał w tym zakresie argumentację wnioskodawcy za trafną. Dokonał przy tym oceny zeznań świadków z których wynika, że jedni z nich zawnioskowani przez wnioskodawcę twierdzili, że instrukcja wskazuje, że zaznaczenie „X” przy innym nazwisku niż uczestnik oznacza, że głos będzie nieważny, a świadkowie zawnioskowani przez uczestnika postępowania twierdzili, że jest to jedynie oferta oddania głosu na T. N. i w żadnym wypadku nie zawiera ona treści nieprawdziwych i uznał że zeznania te stanowią jedynie subiektywne odczucia świadków, a dla przeciętnego odbiorcy treść instrukcji zawiera informację nieprawdziwą. Na to wskazuje nie tylko treść samej instrukcji, ale jej układ graficzny, kolor czcionki i odniesienie jej do „karty do głosowania”. Pierwsza część informacji o treści „Jeżeli chcecie Państwo wybrać na burmistrza B. T. N.. Proszę postawić znak X w „okienku” przy jego imieniu i nazwisku na karcie do głosowania” jest informacją prawdziwą i nawet gdyby została opatrzona znakiem strzałki nie budzi wątpliwości, że stanowi ową ofertę skierowaną do wyborców przez uczestnika postępowania. Jednak pod znakiem strzałki znajduje się kolejna część instrukcji o treści: „proszę pamiętać, że w wyborach na burmistrza można poprzeć tylko jednego kandydata, jeżeli ktoś zaznaczy X przy innym nazwisku na karcie wyborczej burmistrza B., karta zostanie uznana za nieważną”. I to zestawienie, zdaniem Sądu Okręgowego, już wprowadza wyborcę w błąd, ponieważ sformułowanie „jeżeli ktoś zaznaczy X przy innym nazwisku” w zestawieniu z tekstem pierwszej części instrukcji i nazwiskiem uczestnika na karcie do głosowania zamieszczonej obok instrukcji w sposób niebudzący wątpliwości, u przeciętnego odbiorcy sugeruje, że oddanie głosu przy innym nazwisku niż właśnie (...) prowadzić będzie do nieważności głosu/karty. Nie podzielił też Sąd Okręgowy poglądu uczestnika postępowania, że instrukcja o którą tu chodzi ma walor edukacyjny. Rolą edukacji jest bowiem przekazywanie rzetelnej informacji w obiektywny sposób, a nie informacji sugerującej odpowiedź. Instrukcja głosowania miałaby bowiem taki charakter, gdyby stanowiła wyciąg graficzny bądź literalny zapisów ustawy kodeks wyborczy bez wskazywania kandydata na którego ma zostać oddany ważny głos.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego Sąd pierwszej instancji, wbrew zarzutom zażalenia uczestnika, w sposób prawidłowy zastosował reguły oceny dowodów zawarte w art. 233 § 1 k.p.c. Przepis ten przewiduje, że sąd ocenia wiarygodność

i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Wyraża zasadę swobodnej oceny dowodów, ramy której są wyznaczone przez przepisy procedury cywilnej, doświadczenie życiowe, zasady logicznego rozumowania, co razem wzięwszy, pozwala sądowi na wszechstronne, a przy tym racjonalne i bezstronne ocenienie przeprowadzonych dowodów i w oparciu o te kryteria, z jednej strony spojrzenie na zgromadzony materiał dowodowy jako całość, z akcentem na dostrzeżenie ewentualnych niespójności, z drugiej, dokonanie wyboru tych dowodów, które w sposób przekonujący pozwalają na ustalenie stanu faktycznego, będącego podstawą subsumcji. Tak właśnie ocenił materiał dowodowy, w tym zeznania świadków, Sąd pierwszej instancji. Ocenę tę Sąd Apelacyjny podziela. Jest oczywiste, że w świetle dokumentów księgowych miasta B. „obecne” (czyli istniejące w dacie podawania tej informacji przez uczestnika jako kandydata w wyborach samorządowych) nie wynosiło blisko 27 milionów złotych lecz o około 10 milionów złotych mniej. Natomiast informacja zawarta w instrukcji zamieszczonej w materiale wyborczym uczestnika mogła, i jak się okazuje w świetle zeznań niektórych świadków, wprowadziła w błąd niektórych wyborców, zawierała bowiem sugestie, że oddanie głosu na innego kandydata niż uczestnik będzie prowadziło do oddania nieważnego głosu. Należy uznać, że już wystąpienie takiej możliwości interpretacji instrukcji prowadzi do wniosku o nieprawdziwości jej treści, oznacza bowiem, że istnieje możliwość głosowania przez wyborców w sposób oparty na błędzie. Dlatego konkluzja Sądu Okręgowego w tym zakresie, że uczestnik zawarł w instrukcji nieprawdziwe informacje, które mogą w istotny sposób dyskredytować innych kandydatów na burmistrza miasta B. poprzez wywołanie błędu, że zagłosowanie na inne nazwisko niż uczestnik skutkować będzie oddaniem nieważnego głosu jest trafna.

Nie zasługują na uwzględnienie również zarzuty naruszenia prawa materialnego. Przepis art. 226 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych przewiduje wymogi stawiane wieloletniej prognozie finansowej jednostek samorządu terytorialnego. Nie zmienia to jednak faktu, że chodzi tu o prognozę, a nie „obecne” zadłużenie takiej jednostki, co w kontekście okoliczności tej sprawy nie może zmienić oceny prawdziwości informacji zawartej w materiale wyborczym uczestnika postępowania. Nie doszło również do naruszenia wymienionego w zażaleniu uczestnika przepisu ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej. Rzeczą uczestnika jako kandydata w wyborach samorządowych było bowiem sprawdzenie prawdziwości każdej podawanej informacji w ramach agitacji wyborczej, a posłużenie się informacją wynikająca z prognozy finansowej miasta B. powinno wiązać się ze świadomością podania informacji nieprawdziwej przy użyciu sformułowań świadczących o tym, że jest to obecne zadłużenie miasta, którego burmistrzem jest wnioskodawca.

Odnosząc się do zażalenia wnioskodawcy zwrócić należy uwagę, że dotyczy ono wyłącznie oddalenia wniosku w zakresie w jakim wnioskodawca domagał się nakazania uczestnikowi postępowania wpłacenia kwoty 2.000 zł na rzecz Stowarzyszenia Ochotnicza Straż Pożarna w B. oraz orzeczenia o kosztach postępowania. Gdy chodzi o żądanie nakazania uczestnikowi wpłacenia wymienionej kwoty na rzecz wskazanej organizacji pożytku publicznego Sąd Apelacyjny, wbrew zarzutom zażalenia, podziela ocenę adekwatności zastosowanych środków ochrony dóbr osobistych wnioskodawcy jako kandydata w wyborach samorządowych. Uznane za nieprawdziwe informacje w materiałach wyborczych uczestnika nie były bowiem bezpośrednio wymierzone przeciwko wnioskodawcy i zastosowane środki w postaci zobowiązania uczestnika do zamieszczenia informacji o nieprawdziwości tych informacji należy uznać za wystarczające do usunięcia niedozwolonych zachowań uczestnika w kampanii wyborczej. Zbyt daleko idące są argumenty zażalenia jakoby nieprawdziwe informacje zamieszczane przez uczestnika miały powodować szerszą ochronę ze względu na to, że wymierzone są także przeciwko osobom kandydującym z ramienia komitetu wyborczego wnioskodawcy. Również bowiem w odniesieniu do tych osób sposób ochrony wynikający z zaskarżonego postanowienia jest odpowiedni. Wszak chodzi w nim o wyeliminowanie ze świadomości wyborców nieprawdziwej informacji o obecnym zadłużeniu miasta i ewentualnego błędu co do sposobu głosowania.

Także rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zawarte w zaskarżonym postanowieniu, wynikające z art. 520 § 1 k.p.c., należy uznać za trafne. Postępowanie toczące się z wniosku o wydanie orzeczenia w trybie wyborczym ma szczególnie charakter i trudno w nim ocenić wielkość udziału uczestników postępowania, nie są bowiem te udziały mierzone wartościami majątkowymi. Trudno także ocenić w okolicznościach tej sprawy, na ile wynik postępowania niweczy bądź aktualizuje interesy każdego z uczestników, nie można bowiem ocenić na ile zastosowane środki ochrony poprzez

uwzględnienie żądań wniosku lub ich brak przez oddalenie wniosku w pozostałej części przełożą się na realizację interesów uczestników. Dlatego orzeczenie, że każdy z nich ponosi koszty związane ze swoim udziałem w sprawie jest prawidłowe, wniosek został bowiem uwzględniony częściowo.

Z tych względów Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c. i art. 13 § 2 k.p.c. oddalił oba zażalenia, o kosztach postępowania rozstrzygając w oparciu o art. 520 § 1 k.p.c.

SSO Tomasz Tatarczyk SSA Tomasz Ślęzak SSA Mieczysław Brzdąk